

EINDRAPPORT

Ex ante uitvoeringsonderzoek naar nieuwe SCO-methodiek voor subsidiëren casemanagement

75213 - 15 augustus 2025

Bram Berkhout

Leonore Das

Irene van Eldik

Anne van Schothorst

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1	4
Inleiding	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Over het onderzoek	5
1.3 De SCO- en VCV-methodiek vergeleken	7
1.4 Leeswijzer	8
Hoofdstuk 2	9
Ervaringen pilotregio's	9
2.1 De drie pilotregio's	9
2.2 Invoering en de toepassing van de nieuwe SCO-methodiek	10
2.3 Ervaren voor- en nadelen van de SCO-methodiek in de praktijk	13
2.3.1 Voordelen van de SCO-methodiek	13
2.3.2 Nadelen van de SCO-methodiek	13
2.4 Conclusies	15
Hoofdstuk 3	16
Belemmeringen die andere arbeidsmarkt-regio's zien	16
3.1 Inleiding	16
3.2 Verwachte belemmeringen bij de invoering	17
3.2.1 Financiële zorgen: lager subsidiebedrag en risico op onderbesteding	17
3.2.2 Verhoogde administratieve last	17
3.2.3 Hoge implementatielast	18
3.2.4 Communicatie: onzekerheden en interpretatieverschillen	18
3.2.5 Beperkt inzicht en sturing	19
3.3 Oplossingen en aandachtspunten vanuit de pilots	19
3.4 Wat is nodig om de nieuwe SCO-methodiek breder te implementeren?	20
Hoofdstuk 4	21
Gevolgen nieuwe SCO-methodiek voor UVB	21
4.1 Aanpassingen controleprocessen van UVB	21
4.2 Beelden UVB bij invoering en toepassing SCO-methodiek in pilotregio's	21
4.3 Inzichten uit controles UVB in pilotregio's	22
4.3.1 Uitkomsten controles voor arbeidsmarktregio Rivierenland	23
4.3.2 Uitkomsten controles arbeidsmarktregio Friesland	23
4.3.3 Uitkomsten controles arbeidsmarktregio groot Amsterdam	24

Hoofdstuk 5	25
Conclusies en advies	25
5.1 Lessen uit de pilots	25
5.2 Ons beeld van de belangrijkste belemmeringen	25
5.3 Onze conclusie	26
5.4 Ons advies: gefaseerde invoering na 2025	26

HOOFDSTUK 1

Inleiding

Berenschot heeft voor Uitvoering Van Beleid (UVB) van het ministerie van SZW een ex ante onderzoek uitgevoerd naar de nieuwe SCO-methodiek voor het vanuit ESF+ subsidiëren van casemanagement (aanvraag en verantwoording). In dit rapport beschrijven we onze onderzoeksbevindingen en beantwoorden we daarmee de onderzoeksvragen.

1.1 Aanleiding

Het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+) is een Europees instrument dat werkgelegenheid stimuleert, mensen helpt aan beter werk en zorgt voor eerlijkere arbeidskansen voor alle EU-burgers. Voor de subsidieperiode 2021-2027 heeft het ESF+ als een van de uitgangspunten gekozen om een verlaging van de administratieve lasten uit hoofde van de subsidieregeling te realiseren voor zowel de aanvragers als de managementautoriteit. Hierdoor zou het eenvoudiger en efficiënter moeten worden voor uitvoeringsorganisaties om toegang te krijgen tot de middelen die nodig zijn om werkgelegenheidsprojecten te realiseren en te beheren, waardoor de impact van het ESF+ alleen maar groter zou kunnen worden.

De beoogde instrumenten om een lastenverlichting te realiseren zijn een zo eenvoudig mogelijke subsidieregeling en het werken met eenvoudig te verantwoorden kosten en de mogelijkheid om af te rekenen op basis van outputs en resultaten. Het ministerie van SZW hanteert voor dit laatste de Engelstalige afkorting SCO (simplified cost options). Bij SCO's worden de subsidiabele kosten berekend volgens een vooraf bepaalde methode gebaseerd op outputs, resultaten of bepaalde andere kosten en een gestandaardiseerde prijs. Daarbij dient in de verantwoording het resultaat of de output goed onderbouwd te worden met bewijsstukken.

Een van de SCO's waarmee momenteel in het kader van ESF+ wordt geëxperimenteerd, is de SCO-casemanagement. Deze SCO zou op termijn toegepast moeten worden door de 35 arbeidsmarktregio's voor het subsidiëren van casemanagement in relatie tot de specifieke doelstelling 4.1, 'Verbeteren van de toegang tot werk en activeringsmaatregelen toeleiding naar werk en activeringsmaatregelen voor alle werkzoekenden', en voor specifieke doelstelling 4.8, 'Bevorderen van actieve inclusie', binnen de prioriteit 1. Doelstelling 4.8 spreekt over actieve inclusie, maar omdat deze term in de ESF-periode 2014-2020 een andere betekenis had, wordt in de praktijk gesproken over sociale inclusie voor het programma 2021-2027.

Bij de SCO-casemanagement gaat het voor de subsidiering van casemanagement om een vast bedrag per deelnemer per dag voor actieve begeleiding naar zowel werk, opleiding, alsook begeleiding bij sociale inclusie door klantmanagers (ook wel casemanagers genoemd in dit rapport). Aanvragers moeten het aantal cliënten met actieve begeleiding aantonen met gegevens over start- en einddatum van trajecten en de ingezette activiteiten (prestaties van de casemanagers). Voor deze SCO zal verder door UVB een prestatiegerichte controle bij de aanvragers plaatsvinden.

De aanvragers moeten de prestatie van de casemanager aantonen met minimaal gemiddeld één contactmoment per 91 dagen, zodat blijkt dat de deelnemer in een actief traject zit. Het subsidiëren van casemanagement in relatie tot sociale inclusie vond verder in de vorige programmaperiodes nog niet plaats vanuit ESF+. Het aanvragen en verantwoorden van ESF-subsidie voor deze doelgroep is dus voor zowel aanvragers als voor UVB nieuw.

Pilots met de nieuwe SCO-methodiek in drie arbeidsmarktregio's

De invoering van SCO-casemanagement kan een andere wijze van vastleggingen in de administratieve systemen door klantmanagers/casemanagers impliceren. Daarom is besloten om deze SCO op zijn vroegst bij de eerstvolgende openstelling voor arbeidsmarktregio Arbeidstoeileiding tijdvak 3 in 2026 in te voeren. Voor arbeidsmarktregio's die er klaar voor waren, is wel de mogelijkheid geboden om het SCO-casemanagement al eerder te implementeren als een experiment. Drie arbeidsmarktregio's, namelijk Amsterdam, Tiel en Leeuwarden, hebben van deze experimenteermogelijkheid gebruik gemaakt.

1.2 Over het onderzoek

De pilots met de nieuwe SCO-methodiek in de drie arbeidsmarktregio's zijn dusdanig gevorderd dat er lessen getrokken kunnen worden die van belang kunnen zijn voor de opschaling naar de overige arbeidsmarktregio's. Daarnaast heeft subsidiëren van casemanagement bij gemeenten op basis van de nieuwe SCO-methodiek ook gevolgen voor de controle door UVB, wat in theorie een nog efficiëntere en effectievere werkwijze mogelijk maakt. Door de drie experimenten heeft de managementautoriteit ook inzicht kunnen krijgen in wat de manier van werken voor haar werkzaamheden betekent.

Hierom heeft UVB ons bureau gevraagd een onafhankelijk onderzoek uit te voeren naar de ervaringen van betrokken partijen bij de invoering en het gebruik van de nieuwe SCO-methodiek voor het subsidiëren van casemanagement. De resultaten van ons onderzoek moeten duidelijk maken of deze werkwijze eenvoudig door andere arbeidsmarktregio's kan worden geïmplementeerd en op welke termijn dat dan mogelijk zou zijn. Daarnaast moet ons onderzoek inzicht geven in de potentiële administratieve lastenverlichting en het verminderde risico op fouten en benodigde financiële correcties door UVB. Ook moeten eventuele andere neveneffecten in kaart worden gebracht.

Probleemstelling en onderzoeksvragen

De centrale probleemstelling voor het onderzoek is als volgt geformuleerd:

Is deze nieuwe SCO-casemanagement eind van dit jaar (2025) in te voeren voor alle arbeidsmarktregio's en wat is daarvoor nodig?

Deze probleemstelling is vertaald in de onderstaande drie hoofdvragen, waarbij de eerste en de tweede hoofdvraag zijn onderverdeeld in een aantal subvragen.

1. Wat kunnen we leren van de experimenten bij Amsterdam, Tiel en Leeuwarden?

- Hoe is de invoering van deze SCO verlopen? Wat ging goed en wat kon beter?
- Wat zijn de voor- en nadelen van het gebruik van de SCO bij de drie arbeidsmarktregio's in vergelijking met de bestaande VCV-methode?
- Levert het gebruik van deze SCO een (significante) lastenverlichting op voor de aanvragers en begunstigen?
- Zouden de aanvragers deze SCO willen blijven gebruiken?
- Wordt met deze SCO het beschikbare budget volledig benut, naast de mogelijkheid voor het declareren van externe kosten?

- Worden er andere fouten geconstateerd bij de interne controle? Zo ja, hoe vaak komen deze andere fouten voor?
- 2. Welke belemmeringen zien de overige arbeidsmarktregio's voor de invoering van deze SCO?**
- Voor welke van deze belemmeringen leveren de lessen van het experiment een oplossing en voor welke niet?
 - Indien er belemmeringen zijn waarvoor het experiment geen oplossing heeft gebracht, welke mogelijke oplossingen zien de overige arbeidsmarktregio's dan wel?
- 3. Wat zijn de gevolgen van deze nieuwe SCO voor de controle door de managementautoriteit DSU-UVB? Denk aan doorlooptijd, administratieve last, enz.**

Onze onderzoeksopzet

Ons onderzoek naar SCO-casemanagement bestond uit verschillende stappen. Eerst werd een analyse uitgevoerd van beschikbare documenten, aangevuld met een groepsinterview met betrokken medewerkers van UVB. Deels parallel lopend deden wij verdiepend onderzoek in de drie pilotregio's om inzicht te krijgen in de werking van de nieuwe SCO-methodiek (simplified cost option-methodiek) voor het subsidiëren van casemanagement en hoe deze zich verhoudt tot bestaande VCV-methodiek (Vereenvoudigde Caseload Verantwoording-methodiek). Verder werd een enquête gehouden onder centrumgemeenten van de 32 overige arbeidsmarktregio's (die dus niet experimenteerden met de nieuwe methodiek), gecombineerd met focusgroepen om verdiepend inzicht op te halen hoe vanuit deze 32 arbeidsmarktregio's naar de invoering van de nieuwe SCO-methodiek wordt aangekeken. De webenquête is door 19 van de 32 aangeschreven regio's ingevuld (dus een brutorespons van 59%). Tot slot zijn de resultaten uit alle onderzoeksactiviteiten geanalyseerd, waarmee we de onderzoeksvragen konden beantwoorden en er een helder beeld van de haalbaarheid en vereisten voor landelijke toepassingen van de nieuwe SCO-methodiek ontstond. De laatste activiteit in fase 4 betrof het opstellen van deze eindrapportage.

1.3 De SCO- en VCV-methodiek vergeleken

Bij de nieuwe SCO-methodiek voor het laten subsidiëren van casemanagement, waarmee de arbeidsmarktregio's Amsterdam, Tiel en Leeuwarden experimenteren, ontvangen uitvoeringsorganisaties en gemeenten een vast bedrag per dag per deelnemer die wordt begeleid naar werk, opleiding of sociale inclusie. Het gehanteerde vaste bedrag is berekend op basis van historische gegevens en geldt uitsluitend voor interne casemanagementkosten. Externe kosten kunnen apart worden gedeclareerd. Een activiteit binnen een actief traject met een cliënt (bijvoorbeeld een contactmoment met de casemanager over arbeid) moet minimaal gemiddeld eens per 91 dagen plaatsvinden.

Begeleiding naar werk (Actieve Inclusie) is gericht op het bevorderen van arbeidsmarktparticipatie van mensen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt. De nadruk ligt op het versterken van de inzetbaarheid en het begeleiden naar werk of scholing. De ondersteuning is arbeidsmarktgericht en heeft als doel om duurzame arbeidsparticipatie te realiseren.

Sociale inclusie richt zich op het versterken van de maatschappelijke participatie van mensen die door meervoudige en complexe problematiek dreigen te worden uitgesloten van de samenleving. Het gaat hierbij om individuen die kampen met bijvoorbeeld schulden, dakloosheid, psychische problemen, verslaving of een taalachterstand. De ondersteuning binnen dit thema is primair gericht op het verbeteren van de leefsituatie en het wegnemen van belemmeringen die participatie in de weg staan.

In de huidige VCV-methodiek, die nu nog in de andere 32 arbeidsmarktregio's wordt toegepast, ontvangen uitvoeringsorganisaties subsidie voor casemanagement voor arbeidsmarkttoeleiding en sociale inclusie op basis van een tarief per ingezette casemanager. Voor sociale inclusie is dit op basis van de werkelijke loonkosten van de ingezette casemanagers. Voor arbeidsmarkttoeleiding gaat het om een vast tarief ('off-the-shelf'-tarief). De VCV-methodiek richt zich op de werkelijke loonkosten¹ van casemanagers, waarbij de kosten op een vooraf vastgesteld peilmoment naar rato worden toegerekend aan ESF-doelgroepen. Dit stelt gemeenten in staat om loonkosten over een periode van zes maanden te verantwoorden, gebaseerd op de verhouding tussen cliënten binnen de ESF-doelgroep en de totale caseload van de casemanager. Contactmomenten zoals gespreksverslagen, e-mails of berichten dienen daarbij als bewijslast voor arbeidstoeleiding.

In de huidige VCV-methodiek controleert UVB bij aanvragers of de opgegeven formatie casemanagers daadwerkelijk is ingezet. Voor de nieuwe SCO-methodiek moet UVB een prestatiegerichte controle bij de aanvragers uitvoeren. Uit de controle moet blijken of de aanvragers voor de cliënten die casemanagement ontvangen en die zijn geselecteerd voor de controle-steekproef, voldoen aan de eis van minimaal gemiddeld één keer per 91 dagen een prestatie of activiteit (begeleiding door casemanager). Hiermee kan worden aangetoond dat een deelnemer waarop subsidie is aangevraagd, in een actief traject zit.

¹ Bij actieve inclusie wordt de SCO *off-the-shelf* toegepast in combinatie met de VCV-methodiek. Dit wordt gedaan bij alle arbeidsmarktregio's.

Samengevat staan de nieuwe SCO-methodiek en de bestaande VCV-methodiek voor het subsidiëren van casemanagement, voor verschillende benaderingen voor kostenverantwoording binnen ESF-projecten. De VCV-methodiek hanteert werkelijke loonkosten² als basis, waarbij deze kosten op een vastgesteld peilmoment naar rato worden toegerekend aan ESF-doelgroepen. Het gebruik van contactmomenten, zoals gespreksverslagen en e-mails, dient als ondersteunende bewijslast. De SCO-methodiek introduceert daarentegen een uniform standaardtarief per deelnemer, waardoor de administratieve lasten in theorie aanzienlijk zouden moeten worden verminderd. Salarisberekeningen, mutaties van casemanagers en complex caseloadbeheer zijn hierin niet meer nodig.

1.4 Leeswijzer

Het vervolg van dit rapport bestaat uit vier hoofdstukken. In hoofdstukken 2, 3 en 4 presenteren we de onderzoeksbevindingen die antwoord geven op de drie centrale onderzoeksvragen, waarbij elk hoofdstuk één vraag behandelt. Hoofdstuk 5 bevat onze conclusies en het bijbehorende advies over de vraag of de nieuwe SCO-methodiek al per eind 2025 landelijk ingevoerd kan worden.

² Idem.

HOOFDSTUK 2

Ervaringen pilotregio's

In dit hoofdstuk worden de ervaringen van de drie pilotregio's beschreven met de experimentele toepassing van de nieuwe SCO-methodiek voor het aanvragen en verantwoorden van ESF+-subsidie voor casemanagement. Tevens wordt ingegaan op de implementatie van de methodiek en de in de praktijk ervaren voor- en nadelen.

2.1 De drie pilotregio's

De nieuwe SCO-methodiek voor subsidiëren van casemanagement, waarbij wordt gewerkt met een vast bedrag van € 4,20 per dag per deelnemer, wordt momenteel experimenteel toegepast binnen drie verschillende arbeidsmarktregio's. In deze arbeidsmarktregio's zijn de centrumgemeenten verantwoordelijk voor de aanvraag. Het gaat om arbeidsmarktregio Friesland met centrumgemeente Leeuwarden, arbeidsmarktregio Rivierenland met centrumgemeente Tiel en arbeidsmarktregio Groot Amsterdam met centrumgemeente Amsterdam. Deze gemeenten nemen elk op eigen wijze deel aan de pilot, gekoppeld aan specifiek vastgestelde ESF-doelstellingen en tijdvakken. Het doel van deze pilot is om na te gaan of de nieuwe SCO-methodiek daadwerkelijk de administratieve processen en verantwoording vereenvoudigt, en de werklast voor gemeenten voor het aanvragen en verantwoorden van ESF-subsidie daarmee wordt verlicht.

De drie pilotregio's hebben de nieuwe SCO-methodiek als volgt voor sociale en actieve inclusie toegepast bij het aanvragen en verantwoorden van ESF+-subsidie voor casemanagement:

- Tiel (voor Sociale Inclusie tijdens het 1^e en 2^e tijdvak en voor Actieve Inclusie tijdens het 2^e en 3^e tijdvak)
- Leeuwarden (voor Sociale Inclusie tijdens het 1^e en 2^e tijdvak en voor Actieve Inclusie tijdens het 2^e en 3^e tijdvak, hetzelfde als bij Tiel)
- Amsterdam (voor Sociale Inclusie vanaf het 2^e tijdvak en voor Actieve Inclusie ook vanaf het 2^e tijdvak)

Hierna gaan we kort in op de kenmerken van de drie pilotregio's en hun redenen om mee te doen.

Leeuwarden: de arbeidsmarktregio Friesland is een arbeidsmarktregio met achttien gemeenten³. De gemeente Leeuwarden is de centrumgemeente en tevens de aanvrager in de pilot voor SCO-casemanagement.

³ Achtkarspelen, Ameland, Dantumadiel, De Fryske Marren, Harlingen, Heerenveen, Leeuwarden, Noardeast-Fryslân, Ooststellingwerf, Opsterland, Schiermonnikoog, Smallingerland, Súdwest-Fryslân, Terschelling, Tytsjerksteradiel, Vlieland, Waadhoeke, Weststellingwerf.

Arbeidsregio Friesland wilde meedoen met de SCO-casemanagement pilot omdat de VCV-methodiek als relatief intensief werd ervaren vanwege de noodzaak om loonkosten per consultant te berekenen en de vele mutaties bij te houden. De verwachting was dat de SCO-methodiek eenvoudiger zou zijn en minder administratieve last zou opleveren. Ook was de verwachting dat de SCO-methodiek efficiënter zou zijn, vooral bij wisselingen van personeel, omdat nieuwe medewerkers sneller ingewerkt zouden kunnen worden in een eenvoudiger systeem. Als laatste was de verwachting dat de SCO-methodiek minder fouten zou opleveren bij controles, omdat het eenvoudiger zou zijn om de benodigde gegevens bij te houden en aan UVB te rapporteren. Belangrijk daarbij is wel dat men ervan uitging dat hier tegenover dezelfde verhouding subsidie en inzet zouden staan, en het subsidiebedrag niet zou veranderen.

Tiel: Werkzaam Rivierenland voert de Participatiewet uit voor acht gemeenten in de arbeidsmarktregio Rivierenland⁴. De centrumgemeente is Tiel. Werkzaam Rivierenland bereidt documenten voor het aanvragen en verantwoorden van ESF-subsidies voor. De verantwoordelijke van centrumgemeente Tiel voert de documenten namens de centrumgemeente in. Dan wordt een DVO afgesloten waarin Werkzaam Rivierenland toegang krijgt tot de middelen.

Tiel koos ervoor om deel te nemen aan de SCO-pilot omdat de gemeente kansen zag voor het versimpelen van de administratieve processen en verantwoording. Met name binnen de ESF-subsidietrajecten zijn deze verantwoordingseisen volgens hen geregeld intensief en tijdrovend. Het verminderen van deze lastige administratie zou zorgen voor tijd- en kostenbesparingen, wat het aantrekkelijker maakt om deel te nemen aan ESF-trajecten.

Amsterdam: de arbeidsmarktregio Groot Amsterdam bestaat uit acht gemeenten⁵. Amsterdam vraagt als centrumgemeente de ESF-subsidies aan.

De gemeente Amsterdam nam deel aan de SCO-pilot vanwege de grote hoeveelheid tijd en werk die zij als grote gemeente kwijt is aan de controles en administratieve processen rondom het aanvragen van en verantwoorden op ESF-subsidies. De gemeente moet gedetailleerde gegevens aanleveren, zoals documenten over aanbestedingen, contractproducten, bankafschriften en loonstaten. Dit proces is tijdrovend en kost veel inspanning.

Daarnaast is het opstellen van declaraties voor het subsidiëren van casemanagement op basis van de VCV-methodiek een arbeidsintensieve taak, met name door het opvragen van loonstaten en de toerekening van loonkosten. Dit proces wordt bemoeilijkt door privacyregels binnen de AVG, die het steeds lastiger maken voor de gemeente om gegevens bij de andere gemeenten uit de arbeidsmarktregio op te vragen, bijvoorbeeld loonstaten van casemanagers of basisinformatie over deelnemers bij regiogemeenten.

2.2 Invoering en de toepassing van de nieuwe SCO-methodiek

De (groeps)interviews met de centrumgemeenten en de andere gemeenten uit de pilotregio's hebben een goed beeld opgeleverd over hun ervaringen met de invoering en de toepassing van de nieuwe SCO-methodiek voor het aanvragen en verantwoorden van ESF+-subsidie voor casemanagement. Dit heeft zowel positieve ervaringen als aandachtspunten opgeleverd. Hieronder worden de bevindingen per locatie toegelicht.

⁴ Buren, Culemborg, Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal, Zaltbommel.

⁵ Aalsmeer, Amstelveen, Amsterdam, De Ronde Venen, Diemen, Haarlemmermeer, Ouder-Amstel, Uithoorn.

Voor **Leeuwarden en de gemeenten in de arbeidsmarktregio Friesland** vormde de implementatie van de SCO-methodiek een leerzaam traject met enkele innovatieve oplossingen. Zo is er om de data met de centrumgemeente te delen een gezamenlijke omgeving in Microsoft Teams opgezet waarin elke projectpartner een eigen beveiligde mappenstructuur heeft. Hoewel het proces van implementatie gepaard ging met uitdagingen en discussie, was dit uiteindelijk succesvol. Dit betekent dat elke deelnemer hier zelf haar/zijn gegevens up-to-date kan houden. Daarnaast is er een uitgebreide Excel-matrix ontwikkeld waarmee deelnemers kunnen worden geregistreerd, contactmomenten kunnen worden bijgehouden en subsidiabele kosten automatisch worden berekend. Zo hebben gemeenten op ieder gewenst moment inzicht in de declarabele personen en activiteiten, en het bedrag wat hier aan gekoppeld is. Hoewel dit systeem functioneel is, zou het volgens de geïnterviewden wellicht nog wel eenvoudiger en compacter kunnen worden gemaakt.

Om de administratie rondom de SCO-methodiek te ondersteunen, hebben enkele gemeenten in de arbeidsmarktregio Leeuwarden extra maatregelen genomen, specifiek voor ESF. Zo heeft gemeente Smallingerland een administratief ondersteuner aangesteld voor het goed registreren van ESF-gerelateerde werkzaamheden, waardoor consultants zich volledig op hun primaire taken kunnen richten. In de praktijk betekent dit dat zij hun ESF-klantactiviteiten doorsturen naar een administratief ondersteuner, die verder de 'ESF-kant' van het werk afhandelt zodat dit goed wordt geregistreerd. In een andere gemeente uit de arbeidsmarktregio is dit vergelijkbaar ingeregeld: ook daar worden activiteiten doorgestuurd naar een centraal persoon die de ESF-administratie bijhoudt. Op deze manier hebben de consultants zelf geen extra werk aan het verantwoorden van de ESF+-subsidie voor casemanagement op basis van de nieuwe SCO-methodiek. Tegelijkertijd hebben geïnterviewden ook de inzet van technologische hulpmiddelen benoemd, zoals een RPA-robot in Leeuwarden die klantcontacten scant en registreert. Bij de uitvoeringsorganisatie Dokwurk gaat het werken met de nieuwe SCO-methodiek nog niet vlekkeloos: het systeem daar is nog niet volledig ondersteunend voor de administratieve taken die nodig zijn voor de SCO-methodiek. De SCO-methodiek vereist het vastleggen van meer notities van ingezette activiteiten in het systeem dan de vorige methodiek (VCV), wat betekent dat coaches vaker en gedetailleerder moeten rapporteren. Dit leidt tot extra administratieve last en soms spanning over het halen van de vereiste drempel van minimaal gemiddeld één contactmoment per 91 dagen. Ook is het nieuwe systeem (COMPASCloud) is nog niet volledig ingericht om de benodigde gegevens automatisch te genereren en te controleren, wat de administratieve last verder verhoogt. Deze factoren zorgen ervoor dat de invoering van de SCO-methodiek bij Dokwurk als arbeidsintensiever en complexer is ervaren dan bij andere uitvoeringsorganisaties/gemeenten in de arbeidsmarktregio.

Bij Tiel en de regio Rivierenland heeft de invoering van de SCO-methodiek voor het aanvragen van ESF+-subsidies voor casemanagement gezorgd voor een substantiële verlaging van de administratieve lasten, mede doordat er minder strikte eisen zijn gesteld bij de subsidieaanvragen. De methodiek biedt daarnaast volgens geïnterviewden veel flexibiliteit in de planning van contactmomenten, wat vooral bij kortlopende trajecten als positief wordt ervaren.

Een groot voordeel was de nauwe ondersteuning van het ministerie, wat de invoering heeft vergemakkelijkt. Daarnaast werd opgemerkt dat de werkwijze van Werkzaak Rivierenland (de partij die de documenten voor de aanvraag en verantwoording ESF-subsidie voorbereidt) goed aansluit bij de eis van de periodieke contactmomenten; zo zien zij hun kandidaten standaard elke maand. Tijdens de pilot werd echter ook duidelijk dat er behoefte is aan scherpere definities en spelregels, met name ten aanzien van controle-eisen. Bovendien vroeg het meedraaien in de pilot meer tijd en inspanning dan vooraf verwacht.

In **Amsterdam** is de SCO-methodiek tot nu toe toegepast op trajecten binnen Actieve Inclusie omdat bleek dat het aantal geregistreerde klantcontactmomenten voldoende is voor het aanvragen van ESF+-subsidie voor casemanagement voor deze doelgroep, maar dat dit bij Sociale Inclusie

lastiger zou zijn. Belangrijk is dat de gemeente Amsterdam ten tijde van de invoering van de nieuwe SCO-methodiek ook is overgegaan naar een ander klantvolgsysteem (van RAAK naar BASIS). Hiervoor waren er voor het aanvragen van de ESF+-subsidie op basis van de nieuwe SCO-methodiek slechts gegevens over prestaties beschikbaar voor een klein halfjaar.

De geïnterviewden namens de centrumgemeente Amsterdam merkten meer in het algemeen op dat de deelnemers waarvoor de subsidie aangevraagd kan worden, in de praktijk makkelijk kunnen worden geselecteerd. Men selecteert de casemanager die de relevante doelgroepen begeleidt, en neemt zo de deelnemers mee in de berekening. Dan kijken ze naar het eerste moment dat er contact is geweest, en de daarop volgende momenten. Zo bepalen ze of een cliënt meegenomen wordt in de verantwoording. De verantwoording gebeurt door middel van het aanleveren van bewijs van contactmomenten, zoals e-mails en Whatsappgesprekken. Dat levert meestal voldoende bewijs om een declaratie te kunnen opbouwen. De gesprekken moeten wel nog worden beoordeeld op relevantie voor arbeidsmarkttoeleiding. Consulents kunnen wel met een icoontje per casus in het systeem aangeven of een contactmoment gaat om toeleiding naar werk, maar het kan zijn dat daarbij het verkeerde icoontje aangeklikt wordt, waardoor het contactmoment alsnog niet geldt. Dit vraagt om extra administratieve controle(tijd).

Er werd tevens opgemerkt dat de kosten die worden gemaakt voor casemanagement niet altijd overeenkomen met de landelijke gemiddelde caseload van 65 te begeleiden cliënten waarvan in de nieuwe SCO-methodiek voor Actieve Inclusie wordt uitgegaan. Dit komt onder andere door hogere lonen voor casemanagers en de multiproblematiek die huist in een grote stad als Amsterdam en de intensieve trajecten die dat met zich meebrengt. Deze verschillen staan natuurlijk wel los van de te hanteren SCO-methodiek.

Kijken we naar de ervaringen van alle drie de arbeidsmarktregio's, dan is ons overkoepelend beeld dat het werken met de nieuwe SCO-methodiek voor de gemeenten/uitvoeringsorganisaties heeft bijgedragen aan het verminderen van administratieve lasten. Dit geldt zowel voor de aanvragers als voor uitvoerende organisaties. Door de focus bij het aanvragen te verleggen van (complexe) documentatie (zoals addenda, bankafschriften, producten, aanbestedingen, verlofdagen), naar het registreren van deelnemers is in de praktijk veel tijd bespaard. Daarnaast hebben we in alle regio's gehoord dat de nieuwe methodiek meer flexibiliteit biedt in de verantwoording, bijvoorbeeld door het werken met duidelijke begin- en einddata van trajecten en flexibiliteit in de frequentie van momenten waarop de casemanager contact met de deelnemer heeft. Dit wordt door de betrokkenen als zeer prettig ervaren.

2.3 Ervaren voor- en nadelen van de SCO-methodiek in de praktijk

In alle drie de arbeidsmarktregio's is aan respondenten gevraagd wat zij, op basis van hun ervaringen tot nu toe, als voor- en nadelen zien van de toepassing van de nieuwe SCO-methodiek voor het aanvragen en verantwoorden van ESF+-subsidie voor casemanagement ten opzichte van de bestaande VCV-methode. De volgende twee subparagrafen geven hiervan een overzicht.

2.3.1 Voordelen van de SCO-methodiek

Vermindering van administratieve lasten

Bij toepassing van de nieuwe SCO-methodiek hoeven diverse financiële documenten zoals queries, caseloads, bankafschriften, en andere details niet te worden aangeleverd. Bij de bestaande VCV-methode moeten juist veel van dergelijke verantwoordingsdocumenten handmatig worden verzameld en vastgelegd. Dit wordt als positief ervaren, omdat uit de praktijk is gebleken dat er daadwerkelijk minder tijd hoeft te worden besteed aan het verzamelen van uitgebreide aanvullende documenten zoals bankafschriften en productinformatie. Er komt nu meer tijd vrij voor het ondersteunen van de deelnemers. Het Bureau InformatieDiensten Nederland (BIDN, voorheen Inlichtingenbureau) helpt om snel vast te stellen of iemand tot de doelgroep behoort.

Flexibiliteit

De nieuwe SCO-methodiek biedt ruimte in de variaties in de tijd en de frequentie van contactmomenten. De contactmomenten kunnen bijvoorbeeld over een langere periode gepland worden of juist worden geconcentreerd in een kort tijdsbestek. Zo lang dit minimaal gemiddeld over het subsidietijdvak maar eens per 91 dagen is. In Tiel ervaren ze dit voordeel: de flexibiliteit van dit systeem sloot direct goed aan bij de werkprocessen, waar het eenvoudig was om vaste afspraken voor werkzoekenden binnen de maandelijkse standaard door te voeren omdat die al in dit ritme werden gevoerd.

2.3.2 Nadelen van de SCO-methodiek

Ontvangen van lagere financiële vergoeding

Uit de praktijk van alle drie de regio's blijkt dat er bij de toepassing van de SCO-methodiek voor het aanvragen van ESF+-subsidie, als het wordt vergeleken met de VCV-methodiek, er een lager subsidiebedrag per deelnemer beschikbaar komt. Dit betekent in de praktijk dat, hoewel de regio's meer deelnemers voor de subsidieaanvraag opvoeren, toepassing van de nieuwe SCO-methodiek minder subsidiabele kosten oplevert. Dit verschil kan oplopen tot ongeveer 14% minder subsidiabele kosten (naar berekening van de ESF-coördinator in Leeuwarden) vergeleken met wanneer de subsidie zou zijn aangevraagd met de VCV-methodiek.

Systematiek voor bepalen van vergoeding, als aan alle voorwaarden wordt voldaan

De indicator voor de vergoeding van het aantal kalenderdagen van de duur van een actief door een casemanager begeleid traject naar werk, opleiding en/ of actieve inclusie waaraan een deelnemer deelneemt.

De vergoeding is € 4,20 per kalenderdag (prijspeil 2024) voor de volledige duur van een actief door casemanager begeleid traject van een deelnemer naar werk, opleiding en/of actieve inclusie.

Vergoeding = [aantal kalenderdagen] x € 4,20

Gemeenten geven ook aan dat zij bij de nieuwe SCO-methodiek de dagvergoeding (€ 4,20 per kalenderdag, prijspeil 2024) relatief laag vinden. Dit pakt vooral nadelig uit voor gemeenten met een hogere loonsom voor een interne casemanager, in dit geval de pilotgemeente Amsterdam.

Respondenten uit de drie arbeidsmarktregio's is gevraagd welke oplossingen zij zelf zien voor de ervaring dat toepassing van de nieuwe SCO-methodiek voor het aanvragen van subsidie voor casemanagement leidt tot een lager totaal subsidiebedrag. Dit heeft allereerst de suggestie opgeleverd om het dagtarief te herzien, aangezien het huidige tarief mogelijk niet realistisch is in verhouding tot de werkelijke kosten en inspanningen die gemeenten maken voor het uitvoeren van casemanagement. Andere suggesties die zijn gedaan, is om de periode tussen contactmomenten te verlengen (van minimaal gemiddeld eens per 91 dagen naar bijvoorbeeld 100 of 110 dagen) waardoor meer deelnemers subsidiabel zijn of om een andere aanpak te hanteren en ruimte te maken voor twee typen caseloads binnen de SCO-methodiek.

Technische obstakels en regionale verschillen

Gemeenten werken met verschillende administratieve systemen. Deze verschillen doen zich voor tussen de verschillende gemeenten, maar ook binnen elke gemeente als het gaat om de uitvoering van verschillende wetten. Tevens beschikken niet alle gemeenten over geavanceerde ICT-systemen zoals Suite of COMPASCloud. Omdat er voor een goede implementatie van het werken met de nieuwe SCO-methodiek óf een gedegen automatisering nodig is óf veel handwerk, creëert dit een extra uitdaging om het bij verschillende gemeenten te implementeren. Er is geen gestandaardiseerd systeem waarbinnen met één druk op de knop alle gemeenten een systeemaanpassing hebben kunnen doorvoeren.

Meer (administratief) werk op klantniveau

Het toepassen van de nieuwe SCO-methodiek voor het aanvragen van ESF-subsidie voor casemanagement vereist dat per jaar minimaal vijf contactmomenten tussen casemanager en deelnemers plaatsvinden en zijn geregistreerd. Dit betekent in de praktijk dat casemanagers meer contactmomenten moeten plannen met deelnemers, maar ook dat er meer administratieve handelingen nodig zijn om deze contactmomenten vast te leggen en erover te kunnen verantwoorden aan UVB.

Bij sommige uitvoeringsorganisaties uit de drie regio's moeten de consultants/casemanagers voor de verantwoording veel gegevens handmatig in administratieve systemen vastleggen, eruit halen en controleren, wat de administratieve last voor het gebruik van de subsidies verhoogt. Bij andere uitvoeringsorganisaties zien we dat er veel administratie wordt overgedragen aan administratieve krachten: consultants hebben weinig extra werklast want zij sturen de contactmomenten door naar een centrale administratie. Hierdoor hoeft het niet handmatig uit systemen gehaald te worden, maar wordt het juist wel handmatig in systemen geregistreerd. Geïnterviewden geven aan dat dit alleen werkbaar is als het aantal deelnemers beperkt is en het dus geen oplossing is voor alle gemeenten.

Tevens geven de pilotgemeenten aan dat er voor Actieve Inclusie een dusdanig breed scala aan activiteiten geregistreerd kan worden dat er meer variatie ontstaat in de administratieve processen en er meer kans is op fouten. Ook dit maakt de administratieve last hoger.

Definitiekwesties en spelregels

Verschillen in interpretaties van activiteiten die als 'SCO-waardig' worden aangemerkt, leiden soms tot verwarring en twijfel. Dit is onder andere aangegeven door de centrumgemeente Leeuwarden. Definitiekwesties zorgden ook in Amsterdam voor uitdagingen tijdens interne controles en eindcontroles. Zo wisten zij niet precies hoe de inzet van *jobhunters* verantwoord moest worden. Geïnterviewden die het punt aandroegen, geven aan dat het belangrijk is dat de definities allemaal voldoende helder zijn voordat de SCO-methodiek breder geïmplementeerd wordt.

2.4 Conclusies

Het onderzoek in de drie pilotregio's biedt een helder beeld van de voordelen en uitdagingen bij de invoering en toepassing van de nieuwe SCO-methodiek voor het aanvragen en subsidiëren van ESF+-middelen voor casemanagement. De opgedane ervaringen leveren concrete aanknopingspunten op voor verdere implementatie en opschaling. Hieronder vatten we deze inzichten in concluderende zin samen.

Voordelen volgens pilotgemeenten:

- **Lagere administratieve lasten:** minder documentatie vereist (zoals addenda en bankafschriften).
- **Efficiëntere aanvraagprocedure:** focus op registratie van deelnemers in plaats van op casemanager.
- **Flexibele verantwoording:** ruimte voor variatie in contactfrequentie en duidelijke begin- en einddata van trajecten.
- **Gebruiksvriendelijk:** betrokkenen ervaren de werkwijze als prettig en werkbaar.

Uitdagingen en aandachtspunten:

- **Technische randvoorwaarden:** succesvolle invoering van de nieuwe werkwijze hangt sterk af van de kwaliteit van lokale ICT-systemen (zoals Suite en COMPASCloud).
- **Behoeft aan heldere kaders:** noodzaak tot duidelijke spelregels en definities (voor wat contactmomenten zijn), met name voor interne controles en einddeclaraties.
- **Financiële impact:** de totale vergoeding volgens de SCO-methodiek (aantal kalenderdagen x vergoeding voor deelnemers met voldoende contactmomenten met de casemanagers) leidt tot een mogelijke lagere totaalvergoeding in vergelijking tot de vergoeding bepaald met de VCV-methode. Voor grote gemeenten met grotere multiproblematiek onder deelnemers (en daardoor meer contactmomenten) en vaak hogere loonkosten voor casemanagers (zoals Amsterdam) levert dit extra uitdagingen op. Voor gemeenten met lagere loonkosten dan de norm die wordt gehanteerd voor de vergoeding, kan dit juist gunstig uitpakken.
- **Implementatieverschillen:** niet alle gemeenten kunnen even snel voldoen aan de vereisten voor invoering, hierbij speelt vooral mee met welk administratief systeem men werkt.

Lessen voor bredere toepassing:

- Houd rekening met regionale verschillen en lokale capaciteit.
- Zorg voor goede samenwerking tussen gemeenten en ketenpartners.
- Het succes van de invoering en het werken met de SCO-methodiek hangt sterk samen met de kwaliteit van de lokale ICT-systemen, zoals Suite en COMPASCloud. Het ene systeem is beter en makkelijker aan te passen op het registreren en het achteraf uit het systeem halen van contactmomenten tussen casemanagers en deelnemers dan het andere systeem.
- Investeer in technologische ondersteuning en duidelijke communicatie tijdens pilots én reguliere implementatie.

HOOFDSTUK 3

Belemmeringen die andere arbeidsmarktregio's zien

Voor dit onderzoek zijn een webenquête en aanvullende groeps gesprekken ingezet in de 32 arbeidsmarktregio's die de nieuwe SCO-methodiek nog niet toepassen. Doel was inzicht te verkrijgen in de belemmeringen die deze regio's op voorhand zien bij de invoering van de nieuwe methodiek in hun regio. In dit hoofdstuk worden de belangrijkste bevindingen gepresenteerd.

3.1 Inleiding

Uit de respons van 19 arbeidsmarktregio's op de webenquête en uit de aanvullende groepsinterviews blijkt dat men voordelen ziet in de nieuwe SCO-methodiek, maar vooral zorgen heeft over de praktische haalbaarheid, administratieve lasten en financiële consequenties van de invoering ervan.

De voordelen die de overige regio's zien bij invoering van de nieuwe SCO-methodiek, zijn min of meer dezelfde voordelen die de drie pilotregio's in de praktijk ervaren hebben. Zo verwachten de meeste regio's lagere administratieve lasten voor casemanagers door het werken met de nieuwe methodiek. Sommige regio's zijn juist sceptisch op dit punt, bijvoorbeeld omdat er volgens hen tijd gaat zitten in het doorvoeren van veranderingen in werkwijze, verslaglegging en de beoordeling daarvan. Ook verwacht men dat de nieuwe systematiek gemeenten meer vrijheid geeft in het registreren van contactmomenten en het inrichten van begeleidingstrajecten. Tot slot verwacht men minder tijd kwijt te zijn in het verantwoorden van aangevraagde subsidie en aan de controles erop door UVB.

Zoals eerder benoemd, zijn de genoemde voordelen reeds zichtbaar in de praktijk van de drie experimentregio's en zijn deze uitgebreid behandeld in het vorige hoofdstuk. Om de rapportage beknopt te houden, worden deze hier niet opnieuw uitgewerkt. De resterende paragrafen van dit hoofdstuk richten zich op de bevindingen uit ons onderzoek onder de 32 overige arbeidsmarktregio's, met specifieke aandacht voor de belemmeringen die zij voorafgaand aan een mogelijke invoering van de SCO-methodiek signaleren. Tevens wordt beschreven of en op welke wijze de drie experimentregio's reeds oplossingen hebben ontwikkeld voor deze belemmeringen.

3.2 Verwachte belemmeringen bij de invoering

Uit de ingevulde enquêtes en de groepsgesprekken blijkt dat de overige regio's voorafgaand aan de invoering van de nieuwe SCO-methodiek voor het aanvragen en verantwoorden van casemanagementsubsidie vijf belemmeringen signaleren. In de volgende subparagrafen werken we elk van deze belemmeringen uit.

3.2.1 Financiële zorgen: lager subsidiebedrag en risico op onderbesteding

De kosten voor begeleiding van deelnemers op actieve en sociale inclusie bestaan uit de kosten voor een casemanager en externe kosten, bijvoorbeeld voor trainingen of gespecialiseerde hulp. Het dagtarief is een vergoeding voor de casemanager. Andere kosten kunnen in subprojecten worden opgevoerd. Een lager dagtarief voor begeleiding door de eigen casemanager zal het volgens respondenten vanuit de overige arbeidsmarktregio's lastiger maken om bij toepassing van de nieuwe SCO-methodiek de kosten van de casemanager te dekken. Respondenten denken dat dit vooral geldt vooral voor Sociale Inclusie, waar kleinere caseloads worden gehanteerd en veel meer inzet van de eigen casemanager per deelnemer nodig is. Hierdoor ligt er een risico op onderbesteding van de ESF-subsidie, terwijl de werklast onveranderd is.

Uit een enquête blijkt dat **53% van de respondenten** verwacht dat de benutting van het budget afneemt, terwijl **slechts 5% denkt** dat het budget beter zal worden benut.

In tegenstelling tot de pilotgemeenten, die aangeven dat het aantal contactmomenten juist voor Sociale Inclusie een uitdaging vormt, geven de niet-pilot gemeenten aan dat zij verwachten dat de eis van minimaal gemiddeld één contactmoment per 91 dagen vooral voor Actieve Inclusie een uitdaging vormt, doordat deze deelpopulatie minder frequente contactmomenten heeft.

3.2.2 Verhoogde administratieve last

Hoewel de SCO-methodiek in theorie administratief eenvoudiger is, verwachten veel respondenten uit de overige arbeidsmarktregio's die de enquête hebben ingevuld, een verhoogde last door de verplichting tot strikte contactmomenten (minimaal vijf per jaar). Deze uitkomst is door deelnemers van de aanvullende groepsgesprekken verduidelijkt. Zij geven aan dat al deze contactmomenten in hun organisatie waarschijnlijk handmatig moeten worden geregistreerd. Bovendien worden de contactmomenten pas op het eindmoment getoetst, wat het risico op afkeuring (en het mislopen van maximale subsidie) vergroot.

Tijdens de groepsgesprekken die we ter verdieping van de resultaten uit de webenquête hielden, is door meerdere gemeenten/uitvoeringsorganisaties het risico benoemd dat het aanpassen van bestaande systemen (zoals Suite) op het werken met de nieuwe SCO-methodiek kostbaar en complex zal zijn, met name voor kleine organisaties. De afhankelijkheid van softwareleveranciers bemoeilijkt dit proces.

Uit de uitkomsten van de enquête blijkt dat **50% van de respondenten** een daling van de administratieve lasten verwacht. Echter geven zij ook aan dat dit voordeel pas gerealiseerd wordt zodra administratieve systemen zijn ingericht op het werken met de nieuwe SCO-methodiek. Tegelijkertijd noemt **25% een toename** van de administratieve lasten.

3.2.3 Hoge implementatielast

De aanvullende groepsgesprekken met de overige arbeidsmarktregio's maken duidelijk dat zij verwachten investeringen in tijd, geld en softwaresystemen te moeten doen, om goed met de nieuwe SCO-methodiek subsidie voor casemanagement te kunnen aanvragen en verantwoorden. Men geeft aan dat de noodzaak om te investeren een obstakel kan vormen om de nieuwe methodiek in te voeren. Dit geldt zeker voor kleine gemeenten en uitvoeringsorganisaties.

Uit de groepsgesprekken blijkt dat verschillende gemeenten uit de overige arbeidsmarktregio's verwachten dat het aanpassen van administratieve systemen, zoals het registreren van eerste en laatste contactmomenten, aanzienlijke uitdagingen met zich meebrengt. Bestaande instroom- en uitstroomgegevens sluiten vaak niet aan op de eisen van de SCO-methodiek. Hoewel technische aanpassingen mogelijk zijn, zorgt de diversiteit aan gebruikte systemen ervoor dat implementatie tijdrovend kan zijn of handmatig moet plaatsvinden. Gemeenten geven aan dat dit niet alleen inzet van IT-personeel vergt, maar ook financiële middelen, aangezien zij zelf verantwoordelijk zijn voor de kosten van systeemaanpassingen. Daarnaast wordt het als risicovol beschouwd om deze aanpassingen nog vóór het laatste tijdvak van de huidige subsidieperiode door te voeren. De aanpassingen worden als dermate ingrijpend ervaren dat gemeenten twijfelen of implementatie tijdig haalbaar is en of de investering gerechtvaardigd is, vanwege de onzekerheid over het gebruik van de SCO-methodiek in een volgende subsidieperiode.

UVB heeft de softwareleveranciers Centric en PinkRocade gesproken over de mogelijkheid hun administratieve systemen aan te passen op de implementatie van de nieuwe SCO-methodiek. Beide leveranciers hebben UVB verzekerd eventuele aanpassingen te kunnen doorvoeren, echter vraagt dit wel om middelen van gemeenten om dit te bekostigen en moeten gemeenten rekening houden met een doorlooptijd van zeker zes maanden om de aanpassingen te realiseren.

3.2.4 Communicatie: onzekerheden en interpretatieverschillen

Uit aanvullende interviews met gemeenten en uitvoeringsorganisaties in de overige arbeidsmarktregio's komt naar voren dat er nog veel onduidelijkheden en interpretatieverschillen bestaan over de definities binnen de SCO-methodiek voor het aanvragen en verantwoorden van casemanagementsubsidie. Ondanks de informatiesessies die door UVB zijn georganiseerd, ervaren gemeenten onvoldoende betrokkenheid en geven zij aan dat aanvullende communicatie noodzakelijk is voor een succesvolle implementatie van de methodiek in alle regio's. Het huidige kennisniveau leidt tot onzekerheid: gemeenten vrezen fouten te maken bij subsidieaanvragen, met als mogelijk gevolg dat zij onvoldoende middelen ontvangen voor de uitvoering van casemanagement wanneer zij op korte termijn verplicht worden met de nieuwe methodiek te werken.

In de groepsgesprekken hebben we gevraagd wat voor onduidelijkheden men ervaart. Hierbij is aangegeven dat er bijvoorbeeld onduidelijkheid bestaat over wat binnen de methodiek als 'geldig contact' of 'arbeidsmarkttoeleiding' wordt aangemerkt. Ook zijn er vragen rond het vaststellen van start- en eindmomenten en de definitie van geldende activiteiten. Deze grijze gebieden vergroten het risico op discussies en fouten tijdens controles. Vaak wordt pas bij de eerste verantwoordingsperiode duidelijk of de gekozen interpretaties kloppen.

3.2.5 Beperkt inzicht en sturing

Binnen de SCO-methodiek wordt de prestatie vergoed, in tegenstelling tot binnen de VCV-methodiek waarbij loonkosten en uren van de casemanager worden bekostigd. Gemeenten en uitvoeringsorganisaties gaven in de groepsgesprekken aan te verwachten dat zij bij invoering van de SCO-methodiek onvoldoende realtime inzicht hebben in het behalen van de gemiddelde prestatie, aangezien deze pas aan het einde van het traject wordt vastgesteld. Er is behoefte aan tussentijdse monitoring om tijdig te kunnen bijsturen. In de experimentregio Leeuwarden is hiervoor een Excel-instrument ontwikkeld, maar het is de vraag of dit voldoende houvast biedt voor bredere toepassing. Daarnaast ontbreken tussentijdse controles vanuit UVB op de registratie van activiteiten, wat bij de einddeclaratie tot problemen kan leiden.

3.3 Oplossingen en aandachtspunten vanuit de pilots

In de vorige paragraaf zijn de belemmeringen beschreven die de overige regio's voorzien bij invoering van de SCO-methodiek. Op basis van praktijkervaringen in de drie pilotregio's is nagegaan in hoeverre deze belemmeringen zich daadwerkelijk voordoen of zijn opgelost. Uit deze ervaringen zijn enkele lessen te trekken die volgens ons aantoonbaar bijdragen aan het wegnemen van de door de overige regio's genoemde knelpunten. Deze zijn:

Inzet technische tools

- Innovatieve oplossingen zoals een RPA-robot kunnen zorgen voor automatische en foutloze registratie van contactmomenten (Leeuwarden).
- Een beveiligde, gedeelde omgeving (zoals Microsoft Teams in Friesland) bevordert samenwerking en overzicht.

Heldere spelregels en definities

- De pilots hebben aangetoond dat scherpe afspraken over controle-eisen bijdragen aan eenduidigheid. Het is belangrijk deze kaders vóór implementatie op te stellen. Hier ligt een belangrijke taak voor UVB.

Flexibele aanpassing van contactmomenten

- De mogelijkheid om meer contactmomenten te plannen binnen bijvoorbeeld een maand (Tiel) bleek waardevol, met name voor Sociale-inclusietrajecten.

Echter zijn er ook nog een aantal door de overige regio's benoemde belemmeringen waar de pilots nog geen oplossing voor hebben gevonden. Deze zijn:

Financiële vergoedingen

- De lage dagvergoeding bleek in de pilotregio's daadwerkelijk een probleem, zeker voor Sociale-inclusiedoelgroepen. De pilots hebben hier geen oplossing voor geboden.

Regionale verschillen:

- Uiteenlopende systemen en processen tussen gemeenten/uitvoeringsorganisaties binnen regio's vragen om maatwerk per gemeente bij aanpassing van de systemen op het gebruik van de nieuwe SCO-methodiek. Dit is in experimenten beperkt opgelost.

Onzekerheid over definities:

- Discussies en interpretatieverschillen over wat telt als 'arbeidsmarkttoeleiding' of een 'contactmoment' zijn ook in de pilotregio's nog niet weggenomen.

3.4 Wat is nodig om de nieuwe SCO-methodiek breder te implementeren?

We hebben via de webenquête en de aanvullende groepsgesprekken in de 32 overige arbeidsmarktregio's ook gevraagd wat er nodig is om de SCO-methodiek succesvol te implementeren. Dit heeft de volgende suggesties opgeleverd:

- *De mogelijkheid om tot kiezen voor een van de twee methodieken:* de voorkeur van gemeenten gaat uit naar de mogelijkheid tot het hebben van een keuze tussen het aanvragen van subsidie voor casemanagement via de nieuwe SCO-methodiek of de bestaande VCV-methodiek⁶. Het zal namelijk per gemeente altijd blijven verschillen wat goed past. De suggestie is dan ook: laat regio's kiezen tussen de SCO- en VCV-methodiek, afhankelijk van hun processen en voorkeuren. Wij tekenen hier zelf bij op dat zo'n keuzemogelijkheid voor UVB altijd meer werk zal opleveren omdat er twee methodes naast elkaar blijven bestaan, ook in de controles op subsidieverantwoordingen.
- *Voldoende doorlooptijd voor technische en systeemaanpassingen:* zorg voor uniforme richtlijnen en definities die door alle gemeenten toegepast kunnen worden. Geef gemeenten voldoende tijd en eventueel een financiële bijdrage om hun administratieve systemen aan te passen aan de vereisten van de nieuwe SCO-methodiek.
- *Duidelijkere definities en kaders:* stel concretere regels op voor instroomdatum, uitstroomdatum en wat juiste contactmomenten zijn. Creëer een live-webpagina waarop afspraken eenduidig worden vastgelegd en snel zijn terug te vinden. Deze webpagina dient dan altijd actueel te zijn met de laatste afspraken. Zo staat alles op papier en ontstaan er geen verschillen en onduidelijkheden voor de aanvragers en begunstigen die ermee aan de slag moeten.
- *Aanpassing subsidiebedrag:* er zijn suggesties gedaan voor de verhoging van de dagvergoeding zodat deze beter aansluit bij werkelijke kosten van intensieve begeleidingstrajecten, vooral bij Sociale Inclusie. Daarnaast werd een differentiatie tussen intensieve en minder intensieve begeleidingstrajecten met aangepaste tarieven en eisen voorgesteld.
- *Betere ondersteuning vanuit UVB:* dit zou vorm kunnen krijgen in bijvoorbeeld realtime monitoring op hoeveel subsidie een regio zal ontvangen op basis van informatie over actieve deelnemers en het aantal contactmomenten, tussentijdse controles en duidelijke (up-to-date) handleidingen om fouten bij eindcontroles te voorkomen.
- *Meer implementatietijd en ruimte voor tests:* organiseer een testomgeving om de methodiek te verfijnen vóór grootschalige invoering bij de gemeenten/uitvoeringsorganisaties binnen een arbeidsmarktregio.

⁶ Vanuit de Europese Commissie wordt dit niet toegestaan. In deze periode is deze keuzemogelijkheid er omdat het gaat om een experiment. Als het definitief wordt gemaakt is er maar één systematiek. Volgens de Europese Commissie is het niet wenselijk dat er twee methodieken naast elkaar bestaan.

HOOFDSTUK 4

Gevolgen nieuwe SCO-methodiek voor UVB

In dit hoofdstuk rapporteren we over de gevolgen van de nieuwe SCO-methodiek voor de controle op ESF-subsidies door UVB. Daarbij gaan we ook in op de uitkomsten van de controles die UVB reeds heeft uitgevoerd op subsidieaanvragen voor casemanagement in de drie experimentregio's.

4.1 Aanpassingen controleprocessen van UVB

Om aan de eisen van de nieuwe SCO-methodiek te voldoen, heeft UVB diverse aanpassingen doorgevoerd in zijn controleprocessen op aangevraagde subsidies voor casemanagement in het kader van actieve en sociale inclusie. De belangrijkste wijzigingen zijn ten eerste de aangepaste controlebestanden die bij UVB zijn aangepast om de SCO-methodiek te integreren. Daarnaast is het werkprogramma, waarbij controleurs de stappen volgen om subsidieverantwoording te beoordelen, geüpdatet. Verder zijn in de financiële bijlagen geautomatiseerde controles ingebouwd om fouten bij het invullen te minimaliseren. Deze aanpassingen hebben extra investeringen in tijd en capaciteit van UVB-medewerkers gevergd, maar verminderen nu naar eigen zeggen handmatige controlewerkzaamheden door de medewerkers van UVB.

4.2 Beelden UVB bij invoering en toepassing SCO-methodiek in pilotregio's

Er zijn volgens UVB binnen de drie pilotregio's duidelijke verschillen tussen gemeenten in hun aanpak op de invoering van de nieuwe SCO-methodiek en de geschiktheid van hun administratieve systemen hierbij. Sommige gemeenten waren al goed voorbereid op de SCO-methodiek, terwijl andere gemeenten nog aanpassingen moesten doen in hun systemen en werkwijzen. In pilotgemeente Tiel sloot de SCO-methodiek goed aan bij de bestaande aanpak, mede dankzij hun Leerlab en geoptimaliseerde processen. Sociaal ontwikkelbedrijf Werkzaam Rivierenland is namelijk verantwoordelijk voor de uitvoering en heeft een doelgroep die standaard elke maand wordt gezien. De proactieve begeleiding bij schuldhulpverlening en andere sociale-inclusieactiviteiten versterkt verder de kwaliteit en een foutloze declaratiecyclus. In Leeuwarden staat intensieve begeleiding centraal, wat goed past bij de nieuwe SCO-methodiek. De gemeente heeft met haar intensieve caseload een solide prestatie geleverd en toont positieve resultaten bij sociale inclusie. Slechts enkele contactmomenten bij tussendeclaraties werden niet volledig vastgelegd, wat als verbetering opgemerkt is. Amsterdam, waarbij de controles van UVB gericht waren op actieve inclusie, had tijdens de implementatie van de nieuwe SCO-methodiek te maken met uitdagingen rondom de conversie van cliëntvolgsystemen, wat gevolgen had voor de volledigheid van contactmomentregistratie.

Fouten in registratie contactmomenten

Door pilotgemeente Tiel was een tussendeclaratie zonder kosten (nihil-declaratie) ingediend. In overleg met UVB zijn enkele kolommen aangevuld, waardoor vanuit de nihil-declaratie een voor de SCO-evaluatie geschikte controleerbare proforma declaratie (met bedragen) ontstond. De controle was een controle zonder financiële consequenties (want nihil-declaratie in aanleg), maar hierdoor konden eventuele financiële consequenties in beeld worden gebracht. Deze deelnemers zijn in de pilotfase toch meegenomen om de processen te evalueren en te verbeteren. Vanuit UVB is aangegeven dat in Leeuwarden tijdens de uitvoering van de pilot geen fouten zijn geconstateerd in het vastleggen van contactmomenten in relatie tot casemanagement voor deelnemers aan Sociale Inclusietrajecten. De ingevoerde contactmomenten en ook de inhoudelijke prestaties zijn tussentijds al als positief beoordeeld. Voor Amsterdam zijn de contactmomenten beoordeeld. Hierbij werden met behulp van Power BI de aantallen contactmomenten met bijbehorende data uit het cliëntvolgsysteem gehaald. Hierbij was een leermoment dat een prestatie ook een niet-subsidiabele prestatie kon betreffen (bijvoorbeeld een notitie dat de telefoon niet werd opgenomen). De ervaring in Tiel was voor UVB aanleiding om met een betere handleiding te komen om fouten in de registratie in de toekomst te voorkomen.

Extra uitdagingen kleine en omliggende gemeenten

SCO richt zich sterk op prestatiegericht controleren, zoals minimaal gemiddeld één contactmoment per 91 dagen en correcte vastlegging van start- en einddata. Dit is volgens UVB eenvoudiger dan bij de oude VCV-methodiek, maar vereist nauwkeurige registratie. Gemeenten zoals Leeuwarden presteerden goed bij het vastleggen van contactmomenten en het rapporteren hiervan, terwijl kleinere gemeenten in de beleving van UVB nog wel eens tekortschieten vanwege beperkte middelen en minder geavanceerde systemen.

Kleine gemeenten, zoals de omliggende gemeenten rondom Amsterdam, kampen met meer administratieve en organisatorische uitdagingen, doordat zij minder middelen hebben en de klantsystemen niet aansluiten. Ook blijkt het voor kleinere gemeenten in het algemeen moeilijker de scheiding tussen Actieve Inclusie en Sociale Inclusie in hun systemen te kunnen doorvoeren. Specifieke uitdagingen omvatten het vastleggen van begin- en einddata van trajecten en het zorgen voor voldoende contactmomenten.

Zorgen over subsidiekostendekking

Het dagtarief voor begeleidingstrajecten in SCO is gebaseerd op een landelijk gemiddelde kostprijs, wat nadelig kan zijn voor gemeenten met intensieve begeleidingstrajecten. In Leeuwarden en Tiel kwam dit volgens onze respondenten van UVB ook tot uiting; ondanks hogere deelnemersaantallen en goede prestaties vallen de subsidiebedragen lager uit dan onder de VCV-methodiek.

Gemeenten proberen het financiële tekort deels te dekken door externe kosten op te voeren, zoals scholingsvouchers of aanvullende begeleiding. Hoewel dit een oplossing biedt, leidt het tot meer (detail)controletijd bij UVB.

4.3 Inzichten uit controles UVB in pilotregio's

Voor de arbeidsmarktregio's Tiel en Friesland heeft UVB alleen controles uitgevoerd op opgegeven Sociale Inclusieactiviteiten, voor de regio Amsterdam zijn juist alleen prestaties gecontroleerd die vallen binnen Actieve Inclusie. Per gemeente lopen we de (voorlopige) resultaten van de controles langs. In het onderzoek hebben wij alleen het definitieve verslag van de gemeente Tiel (arbeidsmarktregio Rivierenland) mee kunnen nemen. De andere informatie is gebaseerd op tussentijdse terugkoppeling van een medewerker van UVB die bij de controles betrokken was.

Meer in het algemeen heeft UVB aangegeven dat men nog niet zover is als gewenst met de uitvoering van de tussentijdse controles. Dit is mede toe te schrijven aan het feit dat Sociale Inclusie een nieuwe activiteit in relatie tot ESF betreft, waarbij de verantwoording volgens de pilot-systematiek nieuw is en de tussentijdse controle verschillende nieuwe vraagstukken heeft opgeworpen. Daarnaast wordt vermeld dat de beperkte capaciteit binnen het team de voortgang van dit proces niet heeft bevorderd.

4.3.1 Uitkomsten controles voor arbeidsmarktregio Rivierenland

Tiel heeft als centrumgemeente voor de arbeidsmarktregio Rivierenland een pro forma tussendeclaratie ingediend op basis van 149 deelnemers, waarvan er 30 na willekeurige selectie zijn beoordeeld door UVB. Voor één deelnemer werd een minimale aanpassing door UVB aanbevolen vanwege een administratieve opmerking die kan bijdragen aan een nauwkeurigere einddeclaratie. Omdat het een nuldeclaratie betreft zijn er geen financiële consequenties verbonden aan de controle.

De controle is uitgevoerd en resulteerde in gunstige bevindingen. Het conceptrapport is opgesteld en besproken met de aanvrager, en is inmiddels definitief opgeleverd. De samenwerking met Tiel verliep soepel. De gemeente heeft duidelijke stappen gezet om haar beheer en rapportages verder te verbeteren.

Gemeente Tiel

Tussendeclaratie: 149 deelnemers.

Gecontroleerd: 30 posten (deelnemers).

Correcties: 0 financiële correcties, maar wel een opmerking voor een minimaal aan te passen deelnemer.

4.3.2 Uitkomsten controles arbeidsmarktregio Friesland

Leeuwarden heeft als centrumgemeente voor de regio Friesland een tussendeclaratie ingediend met 263 deelnemers, waarvan 74 posten door UVB zijn gecontroleerd. Hierbij werden 12 (beperkte) foutieve posten geconstateerd, waarvan 8 te maken hadden met de directe loonkosten met dubbele opname van klantmanagers in twee naast elkaar lopende projecten (Actieve Inclusie en Sociale Inclusie). Deze fout is volgens de UVB niet specifiek toe te schrijven aan de pilot zelf, maar is ontstaan door een gebrek aan bekendheid met de nieuwe situatie die voortvloeit uit de inwerkingtreding van Sociale Inclusie. Dit kan ertoe leiden dat dezelfde klantmanagers geheel of gedeeltelijk aan beide projecten gekoppeld worden, terwijl het niet is toegestaan om een klantmanager gelijktijdig op beide projecten in de subsidieverantwoording aan UVB mee te nemen. Bij dit eerste Sociale Inclusieproject heeft Leeuwarden dit aspect niet gecontroleerd, maar geeft aan dit in toekomstige gevallen wel mee te nemen.

Daarnaast werd voor één post een fout in het cliëntvolgsysteem gesignaleerd (in-/uitstroomdatum), waren er twee inhoudelijke prestatiefouten en één administratieve fout (instroomdatum na de uitstroomdatum). Al deze punten zijn gedeeld met de aanvrager om toekomstige fouten te voorkomen. Geconcludeerd wordt dat de inhoudelijke prestaties erg goed zijn.

De controle op de pilotkosten is grotendeels uitgevoerd, maar de beoordeling van externe kosten vraagt meer tijd. Een volledig conceptrapport is derhalve nog niet voorhanden.

Gemeente Leeuwarden

Tussendeclaratie: 263 deelnemers.

Gecontroleerd: 74 posten.

Correcties: 12 (beperkte) foutieve posten:

- 8 door (deels) dubbele opname van klantmanagers in twee projecten (Actieve Inclusie en Sociale Inclusie).
- 1 fout in het cliëntvolgsysteem (in-/uitstroombdatum).
- 2 inhoudelijke fouten in prestaties.
- 1 administratieve fout (instroombdatum na uitstroombdatum).

4.3.3 Uitkomsten controles arbeidsmarktregio groot Amsterdam

Amsterdam heeft voor de evaluatie van de pilot in de arbeidsmarktregio Groot Amsterdam een omvangrijke pro forma tussendeclaratie aangeleverd, waarin 9.439 deelnemers waren opgenomen. Op basis van de steekproef zijn 10 posten grondig beoordeeld en zonder uitzondering akkoord bevonden. Dit wijst volgens medewerkers van UVB op een goede administratieve organisatie en controlepraktijken binnen de gemeente.

Desondanks bracht de overstap naar een nieuw cliëntvolgsysteem (van RAAK naar BASIS) enkele uitdagingen met zich mee. Deze overstap verliep niet vlekkeloos, waardoor bepaalde controles niet volledig konden worden uitgevoerd. In een extra monitorbezoek heeft UVB de resterende posten gecontroleerd. De rapportage moet nog definitief worden opgesteld.

Voor de beoordeelde posten geldt dat de instroom- en uitstroombdata correct waren, en de activiteiten ruimschoots voldeden aan de gestelde norm (minimaal gemiddeld één contactmoment per 91 dagen).

Gemeente Amsterdam

Tussendeclaratie: 9.439 deelnemers.

Gecontroleerd: 10 posten.

Correcties: Geen – alle gecontroleerde posten zijn akkoord bevonden.

HOOFDSTUK 5

Conclusies en advies

5.1 Lessen uit de pilots

De pilots in Amsterdam, Tiel en Leeuwarden bevestigen volgens ons dat de SCO-methodiek een veelbelovende stap is richting een meer resultaatgerichte en administratief ontlastende aanpak van het aanvragen en verantwoorden van ESF+-subsidie voor casemanagement. De betrokken gemeenten/uitvoeringsorganisaties rapporteren minder administratieve lasten en een gebruiksvriendelijker verantwoordingsproces. Deze voordelen sluiten volgens ons goed aan bij de behoefte bij de uitvoering aan een efficiëntere inzet van middelen en een betere focus op de inhoud van begeleidingstrajecten. De eerste controles van UVB op subsidieverantwoordingen uit de pilotregio's tonen tot slot aan dat het controleproces voor hen aanzienlijk minder arbeidsintensief is en dat het aantal geconstateerde fouten beperkt blijft.

Tegelijkertijd maken de pilots en het aanvullende onderzoek onder niet-pilotregio's ons duidelijk dat landelijke invoering vóór eind 2025 niet realistisch is. De combinatie van technische, financiële en organisatorische belemmeringen vormt een te grote barrière voor succesvolle implementatie binnen de resterende tijd van de huidige subsidieperiode die afloopt in 2027. De methodiek zou dan nog voor eind 2025 ingevoerd moeten worden.

5.2 Ons beeld van de belangrijkste belemmeringen

- *Technische gereedheid*: gemeenten binnen de arbeidsmarktregio's werken met uiteenlopende ICT-systemen die vaak nog niet zijn ingericht op de SCO-methodiek. Aanpassingen vergen tijd, capaciteit en afstemming met leveranciers, met een minimale doorlooptijd van zes maanden. Zonder aanpassingen in administratieve systemen moeten gemeenten terugvallen op handmatige en dus foutgevoelige processen om met de nieuwe SCO-methodiek subsidie te verantwoorden.
- *Financiële haalbaarheid*: de vaste dagvergoeding van € 4,20 per deelnemer per dag lijkt niet altijd voldoende om de werkelijke kosten van casemanagement te dekken, vooral bij intensieve trajecten (veel meer contactmomenten) of in grootstedelijke contexten. Gemeenten menen dat met toepassing van de bestaande VCV-methodiek meer subsidie beschikbaar zou zijn gekomen voor casemanagement. Leeuwarden geeft aan dit ook cijfermatig te hebben aangetoond. Daarnaast ervaren gemeenten onzekerheid ten opzichte van het subsidiabele bedrag omdat het contactmoment van minimaal gemiddeld eens per 91 dagen als risicovol wordt ervaren, aangezien de toekenning pas aan het einde van het traject wordt vastgesteld.
- *Onzekerheid over definities en spelregels*: interpretatieverschillen over begrippen als 'contactmoment' en 'geldige trajecten' leiden tot onzekerheid, fouten in verantwoording en risico op financiële correcties die mogelijk zelfs leiden tot een vergoeding van € 0, omdat niet aan het minimaal gemiddelde van één contactmoment per 91 dagen gedurende de periode wordt voldaan.
- *Beperkte implementatiecapaciteit*: vooral kleinere gemeenten geven aan onvoldoende capaciteit te hebben om de methodiek tijdig en zorgvuldig te implementeren. Dat is niet alleen gelegen in het inregelen van de administratieve systemen, maar ook in het instrueren van de casemanagers hoe de systemen correct te gebruiken (welke contactmomenten goed vastleggen).

5.3 Onze conclusie

Hoewel de SCO-methodiek inhoudelijk perspectief biedt, is invoering vóór eind 2025 volgens ons onhaalbaar. De nu nog beschikbare doorlooptijd (geen zes maanden meer) is te kort om noodzakelijke systeemaanpassingen door te voeren, draagvlak op te bouwen en uitvoeringsrisico's te mitigeren. Zonder aanvullende maatregelen dreigt een invoering die leidt tot frustratie, fouten en onderbenutting van middelen.

5.4 Ons advies: gefaseerde invoering na 2025

Wij adviseren de opdrachtgever dan ook om de landelijke invoering van de SCO-methodiek uit te stellen tot na 2025 en te kiezen voor een gefaseerde, zorgvuldig voorbereide implementatie. Deze aanpak biedt volgens ons de noodzakelijk ruimte om:

- Gemeenten/uitvoeringsorganisaties hun ICT-systemen te laten aanpassen en te testen op de SCO-methodiek, met ondersteuning vanuit de leveranciers.
- Heldere definities en spelregels centraal vast te leggen in een actuele kennisbank.
- Gerichtte ondersteuning te bieden aan gemeenten met beperkte capaciteit.
- Het dagtarief te herzien en/of te differentiëren naar typen begeleiding en caseload.
- Draagvlak op te bouwen via communicatie, training en monitoring.

Wij denken dat de start van een nieuwe subsidieperiode voor het Europees Sociaal Fonds Plus het ideale moment zou zijn om de nieuwe SCO-methodiek breed in te voeren. Daarmee krijgen UVB en de gemeenten/uitvoeringsorganisaties de gelegenheid om de geleerde lessen uit de drie pilots gericht toe te passen en de SCO-methodiek gefaseerd en realistisch te implementeren, met expliciete aandacht voor regionale verschillen en uitvoeringspraktijk.

Het is wel zaak om snel duidelijkheid te krijgen of in de nieuwe ESF-subsidieperiode het casemanagement voor actieve en sociale inclusie ook weer subsidiabel is. In het verkrijgen van zekerheid op dit punt zou de komende tijd energie gestoken moeten worden.

WIJ ZIJN BERENSCHOT, GRONDLEGGER VAN VOORUITGANG

Nederland is continu in ontwikkeling. Maatschappelijk, economisch en organisatorisch verandert er veel. Al ruim 85 jaar volgen wij als adviesbureau deze ontwikkelingen op de voet en werken we aan een vooruitstrevende samenleving. De behoefte om iets fundamenteels te betekenen voor mens en maatschappij zit in onze genen. Met onze adviezen en oplossingen hebben we dan ook actief meegebouwd aan het Nederland van vandaag. Altijd op zoek naar duurzame vooruitgang.

Alles wat we doen, is onderzocht, onderbouwd en vanuit meerdere invalshoeken bekeken. Zo komen we tot gefundeerde adviezen en slimme oplossingen. Die zijn op het eerste gezicht misschien niet altijd de meest voor de hand liggende. Juist deze eigenzinnigheid maakt ons uniek. Daarbij zijn we niet van symptoombestrijding. En gaan pas naar huis als het is opgelost.

Berenschot B.V.

Van Deventerlaan 31-51, 3528 AG UTRECHT
Postbus 8039, 3503 RA UTRECHT
030 2 916 916
www.berenschot.nl